

ХУЛОСАИ
шурои диссертатсионии 6D.KOA-020
назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илм

Парвандаи аттестатсионии № _____
Қарори шурои диссертатсионӣ аз 17.06.2025, № 96

Барои сазовор донишманди Юлдашев Абдулла Қурбонмаматович, шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон ба дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филологӣ.

Диссертатсияи Юлдашев Абдулла Қурбонмаматович дар мавзӯи «Таҳаввули суҷа ва образҳои шоҳону паҳлавонони Сосонӣ дар адабиёти форсу тоҷик (асрҳои X-XI)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.01.01 – Адабиёти тоҷик; равобити адабӣ дар ҷаласаи шурои диссертатсионии 6D.KOA-020-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (734025, шаҳри Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 17; фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 7-уми январи соли 2022, таҳти №23) 27-уми феввали соли 2025, суратмаҷлиси №86 ба ҳимоя қабул гардидааст.

Довталаби дараҷаи илмӣ Юлдашев Абдулла Қурбонмаматович 20-уми октябри соли 1948 дар Ҷумҳурии Ёзбекистон дар оилаи зиёӣ таваллуд шудааст. Соли 1972 шуъбаи арабии факултети забонҳои Шарқи Университети давлатии Тоҷикистон ба номи В.И. Ленин (ҳоло Донишгоҳи миллии Тоҷикистон)-ро хатм намудааст.

Соли 1987 рисолаи номзадиашро дар мавзӯи «Таҳаввули лирикаи ошиқонаи арабӣ (асрҳои VI-VII)» зери роҳбарии доктори илмҳои филологӣ, профессор Аълоҳон Афсаҳзод ҳимоя намудааст.

Аз соли 2015 то имрӯз дотсенти кафедраи таърихи адабиёти тоҷики факултети филологияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон мебошад.

Диссертатсия дар кафедраи таърихи адабиёти тоҷики факултети филологияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон иҷро шудааст.

Мушовири илмӣ: Имомзода Муҳаммадҷусф Сайдалӣ – доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи назария ва адабиёти навини форсии тоҷикии факултети филологияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, академики Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон.

Муқарризонии расмӣ: Нуров Нуралӣ Норович – доктори илмҳои филологӣ, профессор, директори Институти илмӣ-тадқиқотии илмҳои ҷомеашиносии Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуров», **Юсуфов Умриддин Абдуқофиевич** –

доктори илмҳои филологӣ, мудири шуъбаи таърихи адабиёти Институти забон ва адабиёти ба номи Рӯдакии Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон ва Асозода Ҳотам Рачаб – доктори илмҳои филологӣ, дотсент, директори генералии Муассисаи давлатии «Мучтамаи ҷумҳуриявии осорхонаҳои Кӯлоб» ба диссертатсия тақризи мусбат пешниҳод намудаанд.

Муассисаи пешбар: Донишгоҳи байналмилалӣ забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода дар тақризи мусбати худ, ки аз ҷониби раиси ҷаласа – доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи назария ва таърихи адабиёт Давлатбеков Лоло Мирзоевич, мудири кафедраи мазкур – номзади илмҳои филологӣ, дотсент Шамсов Нурмад Сирочович, эксперт – доктори илмҳои филологӣ, профессор Салими Хатлонӣ, котиби илмӣ ҷаласа – номзади илмҳои филологӣ, дотсент Боев Шавкат Элмуродович имзо гардида, бо имзою муҳри ректори муассиса, доктори илмҳои филологӣ, профессор Гулназарзода Жило Бурӣ тасдиқ шудааст, қайд менамоянд, ки диссертатсияи Юлдашев Абдулла Қурбонмаматович дар мавзӯи «Таҳаввули суҷа ва образҳои шоҳону паҳлавонони Сосонӣ дар адабиёти форсу тоҷик (асрҳои X-XI)» ба талаботи бандҳои 32-35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти № 267 тасдиқ шудааст, мувофиқ буда, муаллифи он ба дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси 10.01.01 – Адабиёти тоҷик; равобити адабӣ сазовор мебошад.

Муқарризон ва муассисаи пешбар бо дарназардошти муқаррароти бандҳои 67-70 ва 74-75-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти № 267 тасдиқ шудааст, интиҳоб ва таъин гардидаанд. Интиҳоби муқарризони расмӣ ва муассисаи пешбар ба он асоснок мегардад, ки онҳо мутахассисони бевоситаи соҳаи адабиётшиносӣ буда, дар қорҳои илмӣ таҳқиқотӣ ҷаъолана иштирок менамоянд ва дар ин самт асару мақолаҳои таълиф кардаанд, ки мазмуну муҳтавои онҳо ба мавзӯи диссертатсияи мазкур бевосита иртибот доранд.

Довталаби дараҷаи илмӣ доир ба мавзӯи диссертатсия 1 монография ва 22 мақолаи илмӣ ба нашр расонидааст, ки аз ин номгӯй 17 мақола дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоп шудаанд. Маводи интишоргардида нуктаҳои асосӣ, натиҷаҳо ва мазмунҳои диссертатсияро инъикос намуда, саҳми шахсии муаллифро собит менамоянд.

I. Монография:

[1-М] Юлдашев, А.Қ. Рӯзгори Борбади ромишгар / А.Қ. Юлдашев. – Душанбе: Матбааи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, 2023. – 98 с.

**II. Таълифоти муаллиф дар маҷаллаҳои илмӣ
тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии
назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон:**

- [2-М]. Юлдашев, А.Қ. Сосон ва подшоҳии Сосониён: таҳайюли бадеӣ ва воқеияти таърихӣ / А.Қ. Юлдашев // Номаи Донишгоҳ. Силсилаи илмҳои гуманитарӣ ва ҷомеашиносӣ. – Хучанд, 2020. – № 2 (63). – С. 64-73.
- [3-М]. Юлдашев, А.Қ. Дар бораи маонии як рубоии устод Рӯдакӣ / А.Қ. Юлдашев // Ахбори ДДХБСТ. Силсилаи илмҳои гуманитарӣ. – Хучанд, 2020. – № 2 (83). – С. 36-43.
- [4-М]. Юлдашев, А.Қ. Андешаҳои сиёсии Ардашери Бобакон дар бораи чанде аз масъалаҳои давлатдорӣ / А.Қ. Юлдашев // Номаи Донишгоҳ. Силсилаи илмҳои гуманитарӣ ва ҷомеашиносӣ. – Хучанд, 2020. – № 3 (64). – С. 52-59.
- [5-М]. Юлдашев, А.Қ. Оид ба як тобиши маъноии калимаи «тозӣ» дар «Шоҳнома»-и Фирдавсӣ / А.Қ. Юлдашев // Ахбори ДДХБСТ. Силсилаи илмҳои гуманитарӣ. – Хучанд, 2020. – № 3 (84). – С. 40-46.
- [6-М]. Юлдашев, А.Қ. Суфарой ва талошҳо барои ислоҳи кори шоҳаншоҳӣ / А.Қ. Юлдашев // Паёми Донишгоҳи омӯзгорӣ. – Душанбе, 2020. – № 3 (86). – С. 146-152.
- [7-М]. Юлдашев, А.Қ. Берунӣ, фарҳанг ва таърихи қадими халқҳои эронӣ / А.Қ. Юлдашев // Фарҳанг ва санъат. – Душанбе, 2020. – № 4. – С. 24-33.
- [8-М]. Юлдашев, А.Қ. Қадимтарин дастхати номаи шоҳон / А.Қ. Юлдашев // Паёми Донишгоҳи милли Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2020. – № 5. – С. 178-184.
- [9-М]. Юлдашев, А.К. Элементы канона в образе Ардашира сына Папака в арабо-мусульманских источниках, «Шахнаме» и «Книге деяний Ардашира сына Папака / А.К. Юлдашев // Вестник Таджикского национального университета. Серия филологических наук. – Душанбе, 2020. – № 6. – С. 281-287.
- [10-М]. Юлдашев, А.Қ. Баъзе мулоҳизаҳо дар бораи шеъри тоисломӣ ва оид ба як хусусияти ситоши мардон дар «Шоҳнома» / А.Қ. Юлдашев // Паёми Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав. Силсилаи илмҳои гуманитарӣ ва иқтисодӣ. – Бохтар, 2022. – № 1/3 (101). – С. 9-15.
- [11-М]. Юлдашев, А.К. Сасанидские сюжеты в «Истории» Феофилакта Симокатты / А.К. Юлдашев // Вестник Бохтарского государственного университета имени Носира Хусрава. Серия гуманитарных и экономических наук. – Бохтар, 2022. – № 1/4 (104). – С.23-27.

- [12-М]. Юлдашев, А.Қ. Инъикоси образи Ардашери Бобакон дар сарчашмаҳои юнонии асри III / А.Қ. Юлдашев // Ахбори ДДХБСТ. Силсилаи илмҳои гуманитарӣ. – Хучанд, 2022. – № 3 (92). – С. 79-84.
- [13-М]. Юлдашев, А.Қ. Мунозираи Хусрави Парвиз ва Бахроми Чӯбина / А.Қ. Юлдашев // Ахбори ДДХБСТ. Силсилаи илмҳои гуманитарӣ. – Хучанд, 2022. – № 4 (93). – С. 53-59.
- [14-М]. Юлдашев, А.Қ. Набарди Қодисия / А.Қ. Юлдашев // Номаи Донишгоҳ. Силсилаи илмҳои гуманитарӣ ва ҷомеашиносӣ. – Хучанд, 2022. – № 4 (73). – С. 107-113.
- [15-М]. Юлдашев, А.Қ. Симои Шопури Ардашер дар сарчашмаҳо / А.Қ. Юлдашев // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2023. – № 1. – С. 193-199.
- [16-М]. Юлдашев, А.Қ. Симои Анӯшервон дар «Чанг бо форсҳо»-и Прокопий / А.Қ. Юлдашев // Номаи Донишгоҳ. Силсилаи илмҳои гуманитарӣ ва ҷомеашиносӣ. – Хучанд, 2023. – № 1 (74). – С. 191-198.
- [17-М]. Юлдашев, А.Қ. Симои Яздгирди Шахрёр воқасин шоҳаншоҳи Сосонӣ / А.Қ. Юлдашев // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2023. – № 5. – С. 208-216.

III. Таълифоти муаллиф дар маҷмуа ва нашрияҳои дигари илмӣ:

- [18-М]. Юлдашев, А.Қ. Берунӣ ва таърихи қадимаи халқҳои эронӣ / А.Қ. Юлдашев // Кашшофи асрори табиат (Маҷмуаи мақолаҳои симпозиуми байналмилалӣ илмӣ бахшида ба 1050-солагии Абурайҳони Берунӣ (Душанбе, 9-10-уми октябри соли 2023)). – Душанбе, 2023. – С. 207-223.
- [19-М]. Юлдашев, А.Қ. Ситоиши султон Маҳмуди Ғазнавӣ дар «Шоҳнома» / А.Қ. Юлдашев // Маводи конференсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ дар мавзӯи «Рушду таҳаввули жанри қасида дар адабиёти форсу тоҷик» бахшида ба бузургдошти Ҳаким Носири Хусрави Кубодиёнӣ ва 80-солагии доктори илмҳои филологӣ, профессор Икромов Искандар (Бохтар, 21-уми декабри соли 2023). – Бохтар, 2023. – С. 89-93.
- [20-М]. Юлдашев, А.Қ. Дар бораи тарҷумаи арабии «Шоҳнома» / А.Қ. Юлдашев // Масоили мубрами арабиношӣ (Маҷмуаи мақолаҳои конференсияи байналмилалӣ илмӣ назариявӣ дар мавзӯи «Дастовардҳои илмӣ ҳоваршиносони тоҷик дар замони Истиқлол» (Душанбе, 14-уми март соли 2024)). – Душанбе, 2024. – С. 161-168.
- [21-М]. Юлдашев, А.Қ. Мовароуннаҳр дар «Шоҳнома» (Мовароуннаҳр в «Шахнаме») / А.Қ. Юлдашев // Материалы международной научно-практической конференции «Стратегии и тренды развития

журналистики, филологии и лингводидактики» (Душанбе, 24 октябрия 2024 г.). – Душанбе, 2024. – С. 49-55.

[22-М]. Юлдашев, А.Қ. Баррасии қиёсии суҷаҳои вобаства ба образи Шопури Зулактоф бар мабной консепсияи меъёр (дар мисоли «Шоҳнома»-и Фирдавсӣ ва қиёс бо сарчашмаҳои дигар) / А.Қ. Юлдашев // Маҷмуаи конференсияи илмӣ-амалии байналмилалӣ ««Шоҳнома»-и Абулқосим Фирдавсӣ ва хувийати миллӣ» (Душанбе, 27-28-уми ноябри соли 2024). – Душанбе, 2024. – С. 292-302.

[23-М]. Юлдашев, А.Қ. Фирдавсӣ ва Мавлоно / А.Қ. Юлдашев // Маводи конференсияи илмӣ-назариявӣ байналмилалӣ дар мавзуи «Мақоми Мавлонои Балхӣ дар фарҳангу адаби милливу умумибашарӣ» (Бохтар, 13-14-уми декабри соли 2024). – Бохтар, 2024. – С. 191-196.

Ба автореферати диссертатсия аз муассиса ва муҳаққиқони зерин тақризҳо ба шурои диссертатсионӣ ворид шудаанд:

1. Тақризи доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи назария ва таърихи адабиёти Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни Элбоев Вафо Ҷуракулович мусбат буда, дар он қайд шудааст, ки автореферати диссертатсияи Юлдашев Абдулла Қурбонмаматович ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионӣ ҷавобгӯ мебошад. Ба назари муқарриз, пажӯҳиши Юлдашев Абдулла Қурбонмаматович яке аз дастовардҳои муҳимми илми адабиётшиносӣ буда, арзиши баланди илмию амалӣ дорад. Ҳамзамон, дар тақриз чунин эродҳо манзур шудаанд:

1. Унвони баъзе фаслҳои бобҳои диссертатсия якхелаанд.

2. Дар автореферат, дар саҳифаҳои 6, 13, 18, 19, 20 ғалатҳои услубӣ ба назар мерасад.

3. Ғалатнависи калимаҳо: дар саҳ. 6 ба ҷойи «филология» «филологияи», ба ҷойи «адабиёти» «адабити», саҳ. 7 ба ҷойи «Ардашер» «Арадшер», саҳ. 10 ба ҷойи «сангнигора» «сагнигора», саҳ. 13 ба ҷойи «шоҳаншоҳ» «шоҳпаншоҳ» ва ғайра омадаанд, ки ислоҳи онҳо заруранд.

2. Тақризи доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи адабиёти тоҷики Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ Ашӯрова Нодира Ҷумаевна низ мусбат буда, дар он автореферат ва диссертатсияи Юлдашев Абдулла Қурбонмаматович пажӯҳиши тоза ва анҷомёфта маънидод мешавад. Ҳамзамон, дар баробари зикри дастовардҳои довталаби дараҷаи илмӣ, чунин эродҳо пешниҳод гардидаанд:

1. Дар баъзе мавридҳо номи донишмандон дар ду шакл ба назар мерасанд, ба мисли Саъолабӣ – Саъолибӣ.

2. Ба андешаи мо, истилоҳи «навоарӣ» нисбат ба «навгонӣ» саҳеҳтар аст. Бинобар ин, иваз намудани истилоҳи «навгонӣ» ба «навоарӣ» ба манфиати кор аст.

3. Дар автореферат иштибоҳоти зиёди техникӣ ба назар мерасанд (с. 3, 4, 5, 16, 18 ва ғайра).

3. Дар **тақризи** доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи адабиёти тоҷики Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав» **Икромов Искандар** қайд шудааст, ки дар автореферати диссертатсия дар баробари дастовардҳои назарраси илмӣ баъзе норасоиҳо низ ба назар мерасанд:

1. Ба ақидаи мо, агар муаллиф ба мавзӯи таҳаввули суҷа ва образҳои шоҳону паҳлавонони Сосонӣ ва омилҳои асосии ҷанбаи адабӣ-бадеӣ касб кардани симо ва ҳаводиси рӯзгори онҳо амиқтар таваққуф намуда, ҷузъиёти асосирӣ ва таърихӣ онҳоро дар иртибот ба мундариҷаи дostonҳои алоҳидаи «Шоҳнома»-и Фирдавсӣ ва дигар осори марбут ба асрҳои мавриди назари таҳқиқ муфасссалтар бозгӯ менамуд, ба манфиати кор мебуд.

2. Дар матни автореферати диссертатсия дар ду шакл навиштани баъзе калимаҳо, ба монанди пажӯҳиш – пажӯҳиш, шӯравӣ – шуравӣ, нӯх – нух, диссертатсия – рисола, ба назар мерасанд, ки ба андешаи мо, риояи навишти ягонаи онҳо боиси афзоиши арзиши кор ва ҳусни таълиф хоҳад гашт.

3. Дар саҳифаҳои гуногуни автореферат ғалатҳои имлоӣ ва техникӣ (с. 3, 4, 5, 6, 8, 11, 12, 14, 15, 16, 18 ва ғ.) ба назар мерасанд.

Шурои диссертатсионӣ қайд менамояд, ки аз тарафи довталаби дараҷаи илмӣ дар асоси иҷро кардани таҳқиқи илмӣ:

- дар мисоли сарчашмаҳои адабию таърихӣ ва дигар манобеи асрҳои X-XI таҳаввули суҷаҳо ва образҳои шоҳону паҳлавонони Сосонӣ дар адабиёти форсу тоҷик **таҳқиқ шудааст**;
- суҷа ва образҳои подшоҳону паҳлавонон аз оғози таърихи ташаккули хонадони шоҳаншоҳии Сосониён то пойдории ин хонадон бо марҳалабандии ҳосси таърихӣ ва диди бадеӣ **муайян шудааст**;
- суҷа ва образҳои ёздаҳ шахсияти таърихӣ, ки чехраҳои онҳо дар сарчашмаҳои адабию таърихӣ офарида шудаанд **мушаххас** гардида, дар шаш фасл шуруъ аз Сосону Бобак то Шопури Зулактоф бо тавачҷуҳ ба эпизодҳои гуногун ва таъини вижагиҳои асосии таносуби ҳақиқати таърихӣ ва диди бадеӣ **таҳқиқ гардидааст**;
- Ардашери Бобакон ва суҷаҳои вобаста ба шахсияти достонии ӯ, суҷаҳои марбут ба образи Шопури Ардашер, Ҳурмузди Шопур, Баҳроми Урмузд, Баҳроми Нарсӣ, Баҳроми Баҳромиён, Нарсии Баҳром, Урмузди Нарсӣ ба таври фарогир **таҳқиқ шудаанд**;

- суҷаҳо ва образҳои подшоҳон ва паҳлавонон дар марҳалаи мобайнии ҳукумати шоханшоҳии Сосониён **баррасӣ шуда**, симоҳои Ардашери Некукор ва подшоҳони дигар то Баҳроми Гӯр, Яздгирди писари Баҳром ва подшоҳони дигар то Кубоди Парвиз **таҳқиқ ва таҳлил гардидаанд**;
- уҷубаҳои марбут ба образи Шопури Зулактоф ба ривояти «Шоҳнома» бо муқоиса бо сарчашмаҳои дигар **муайян гардида**, вижагии ташаккули симои ин шахсияти таърихӣ ва ҳаводиси замони зиндагии ӯ **баррасӣ шудааст**;
- калонтарин баҳши қисмати Сосониёни «Шоҳнома» – подшоҳии Хусрави Анӯшервон дар заминаи суннат ва оини подшоҳию паҳлавонӣ **баррасӣ гардида**, дар пайвастагӣ бо масъалаи зухури Бузургмехри Бахтакон **таҳқиқ шудааст**;
- суҷаҳо ва образҳои подшоҳон ва паҳлавонон аз подшоҳии Хурмузди IV то инқирози давлати Сосониён **муайян гардида**, образҳои Хурмузди Анӯшервон, Баҳроми Чӯбина, Хусрави Парвиз, Кубоди Парвиз то Фаррухзод, Яздгирди Шаҳрёр ва лаҳзаҳои достонии ҳаёти онҳо **баррасӣ шудааст**;
- таҳаввули симои таърихӣ то нақши бадеӣ аз назари қонунмандии дохилии адабиёт **собит гардидааст**;
- дар заминаи суҷаҳои вобаста ба образи подшоҳону паҳлавонон симои занон ва вазифаҳои онҳо дар низоми давлатдорӣ ва ташаккули шахсияти меҳанпарвар **мушаххас шудааст**;
- баҳше аз сюжетҳои вобаста ба Ҳинд, аз ҷумла, қиссаи овардани китоби «Калила ва Димна», шоҳмот, бурдани нард **баррасӣ шудааст**.
- ба мавзуи Маздак таваҷҷуҳ зоҳир гардида, дар асоси «Шоҳнома» ва сарчашмаҳои дигар, ба мисли қавли Абуҳанифаи Диноварӣ, Муқаддасӣ, Ибн ал Балхӣ ва муаллифи «Форснома» хусусиятҳои ин таълимот **таҳқиқ ва асоснок гардидааст**.

Аҳаммияти назарии таҳқиқ дар он зоҳир мешавад, ки масоили назарии дар бобу фаслҳои диссертатсия матраҳшуда ва баҳсҳои ҷузъҳои таркибии бобу фаслҳо барои возеҳ сохтани масъалаҳои гуногуни адабиёти асримиёнагӣ, хусусан, таҳаввули суҷаю образҳои подшоҳону паҳлавонон дар асарҳои асримиёнагӣ ва тафовуту умумиятҳои онҳо бо осори манзуму мансури адабию таърихии давраҳои дигар аз ҳар ҷиҳат мусоидат менамояд. Ҳамчунин, ба бозёфтҳо ва ҳулосаҳои илмӣ муаллифи диссертатсия зимни таҳқиқи дигар образҳои бадеӣ ҳам метавон тақия кард.

Дар чараёни таҳлилу баррасии мавзӯ таҷрибаи таҳқиқии муҳаққиқони ватанию хориҷӣ, аз ҷумла В.Г. Луконин, М.М. Дьяконов, А.И. Колесников, О.М. Чунакова, М.Н. Усмонов, Р.М. Алиев, А.Е. Бертельс, Ҷ.Х. Мутлақ, М. Қазвинӣ, Ҳ. Пирниё, С. Нафисӣ, З. Сафо, Қ. Сарромӣ, А. Зарринқӯб, М.А.

Риёҳӣ, Э. Ёршотир, Ҷ. Матинӣ, Ш. Ҷалилиён, С. Ойдинлу, Т. Дарёӣ, Т. Нелдеке, А. Кристенсен, Р. Фрай, Х. Шарифов, Г. Шозиёева, М. Нарзиқул ва дигарон васеъ истифода шудааст.

Диссертатсия дар асоси методҳои муқоисавӣ-таърихӣ, тавсифӣ-таҳлилӣ, таҳқиқӣ-қиеӣ, таҳлилӣ-оморӣ, концепсияи таҳлили забону услуби асари бадеӣ, таҳқиқи типологии жанрҳо ва сохтори асари бадеӣ таълиф ёфтааст.

Аҳамияти натиҷаҳои бадастовардаи довталаб барои дарёфти дараҷаи илмӣ дар амалия чунин тасдиқ карда мешавад, ки маводи фароҳамомада ва хулосаи натиҷаҳои он дар ҷараёни таҳлилу таҳқиқи масоили марбут ба суҷа ва образҳо, ҳамчунин, пажӯҳиши мавзӯҳои ҳамгун мусоидат карда, дастовардҳои илмӣ муаллифро зимни таълиму тадриси таърихи адабиёти тоҷик ва курсу семинарҳои махсус оид ба бозтоби бадеии образи шоҳону паҳлавонон дар адабиёт дар факултетҳои равиёи филологии мактабҳои олии Тоҷикистон метавон истифода бурд. Ба маводи диссертатсия ҳангоми навиштани китобҳои дарсӣ ва таълифи воситаҳои таълимӣ дар донишгоҳу донишқадаҳо ва мактабҳои миёна, омода кардани матни лексияҳо аз таърихи адабиёти форсу тоҷик, курс ва семинарҳои махсус оид ба адабиёти асримиёнагӣ таъа намудан мумкин аст.

Баррасии эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ нишон доданд, ки дар таҳқиқи диссертатсионӣ аз концепсияҳои илмӣ ва назарияи адабиётшиносони ватанию хориҷӣ ба ҳадди зарурӣ истифода шудааст. Дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ аз дақиқии маълумот, мувофиқат намудани ҳаҷми маводи таҳқиқ, коркарди натиҷаҳои таҳқиқ, теъдоду ҳаҷми интишорот ва интиҳоби дурусти методҳои таҳқиқ бармеояд. Хулоса ва тавсияҳо дар асоси таҳлили илмӣ манзур гардида, натиҷаҳои ғаслу бобҳо ва таҳқиқи назарии мавзӯ мебошанд.

Саҳми шахсии довталаби дараҷаи илмиро дараҷаи дарки масъалаҳои дар диссертатсия баррасишуда, ба назар гирифтани иртиботи таҳқиқ бо барномаҳои илмӣ, натиҷаҳо ва хулосаҳои асосии кор, нуктаҳои асосии ба ҳимоя пешниҳодшуда ва мустақил ифода шудани нуктаи назари ӯ нисбат ба мавзӯи таҳқиқ таъйид мекунад. Саҳми фардии муаллиф, ҳамчунин, дар он зоҳир меёбад, ки ӯ дар ҷараёни ҷамъоварии маводи зарурӣ, таъини тарҳи кор, навиштани монография ва мақолаҳо мустақилият зоҳир кардааст. Муносибати методологии муаллиф нисбат ба мавзӯи мавриди таҳқиқ саҳми шахсии ӯ дар омӯзиши мавзӯ буда, барои ҳалли илмӣ масъала замина фароҳам овардааст. Бо истифода аз равишҳои таҳқиқие, ки дар адабпажӯҳии ҷаҳонӣ маъмул аст, бори аввал дар адабиётшиносии тоҷик ба таври комплексӣ масъалаҳои вобаста ба таҳаввули суҷа ва образҳои подшоҳон ва паҳлавонони Сосонию дар қолаби диссертатсияи докторӣ таҳқиқ кардааст. Масъалаҳо вобаста ба паҳлуҳои гуногуни бадеӣ, ғоявӣ ва маърифатии

инкишофи сужаҳо ва таҳаввули образҳо дар сарчашмаҳо, пеш аз ҳама «Шоҳнома»-и Фирдавсӣ, дар адабиётшиносии тоҷик бори нахуст мавриди таҳқиқ қарор дода шудаанд. Саҳми шахсии муаллифи диссертатсияро, инчунин, таълифоти дар заминаи ҳамин мавзӯ таълифнамудааш, ки дар қолаби мақолаҳои илмӣ чоп шудаанд, бозгӯ менамоянд.

Дар ҷаласаи шурои диссертатсионии 6D.KOA-020-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон аз 17-уми июни соли 2025 дар бораи сазовор донишани Юлдашев Абдулла Қурбонмаматович ба дараҷаи илмии доктори илмҳои филологӣ қарор қабул карда шуд.

Ҳангоми гузаронидани овоздиҳии пинҳонӣ дар шурои диссертатсионӣ аз 16 нафар аъзои шуро 16 нафар (фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 1-уми октябри соли 2024, № 360/шд), аз ҷумла 5 нафар докторони илм ва 1 нафар номзади илм аз рӯи ихтисоси 10.01.01 – Адабиёти тоҷик; равобити адабӣ иштирок доштанд.

Аз 16 нафар аъзои шурои диссертатсионии дар ҷаласа ҳузурдошта дар овоздиҳии пинҳонӣ 15 нафар доктори илм иштирок намуд. Натиҷаи овоздиҳии пинҳонӣ: тарафдор – 15 нафар, муқобил – нест, бюллетенҳои безътибор – нест.

Раиси шурои диссертатсионӣ,
доктори илмҳои филологӣ, профессор

Котиби илмии шурои диссертатсионӣ,
номзади илмҳои филологӣ
17.06.2025

Мақсудзода Б.М.

Бобомаллаев И.Ҷ.